

Національний
банк України

БЕЗВИЇЗНИЙ НАГЛЯД за фінансовими компаніями, ломбардами та лізингодавцями: поточний стан та перспективи

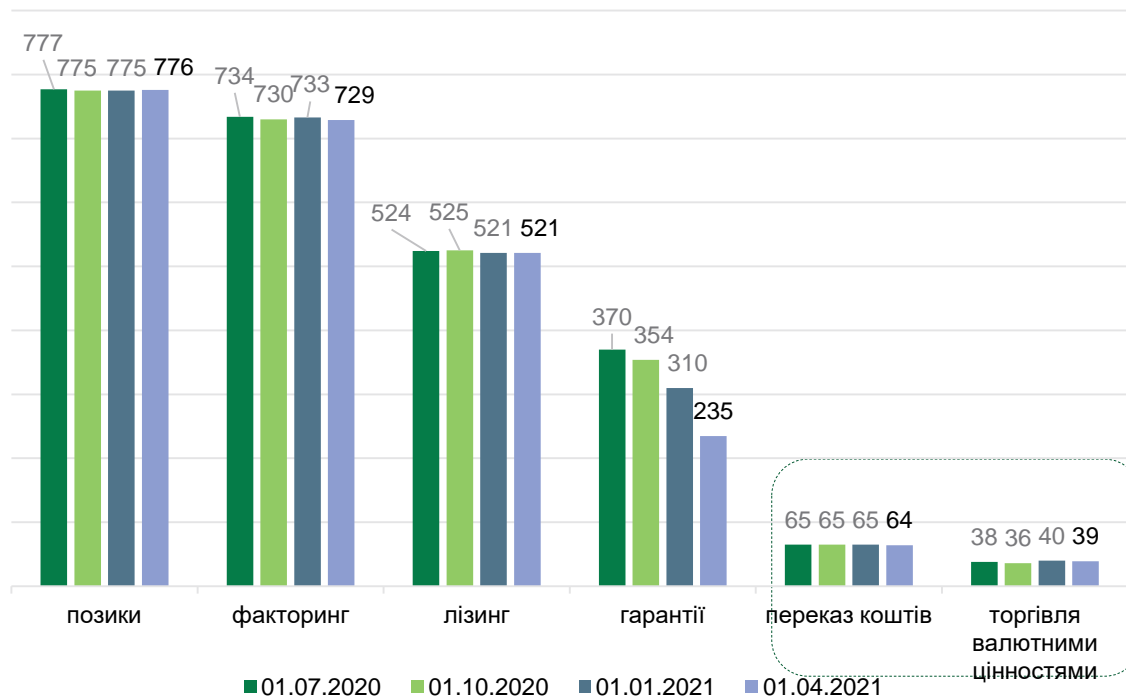
Департамент нагляду за ринком
небанківських фінансових установ
Національного банку України
9 червня 2021 року

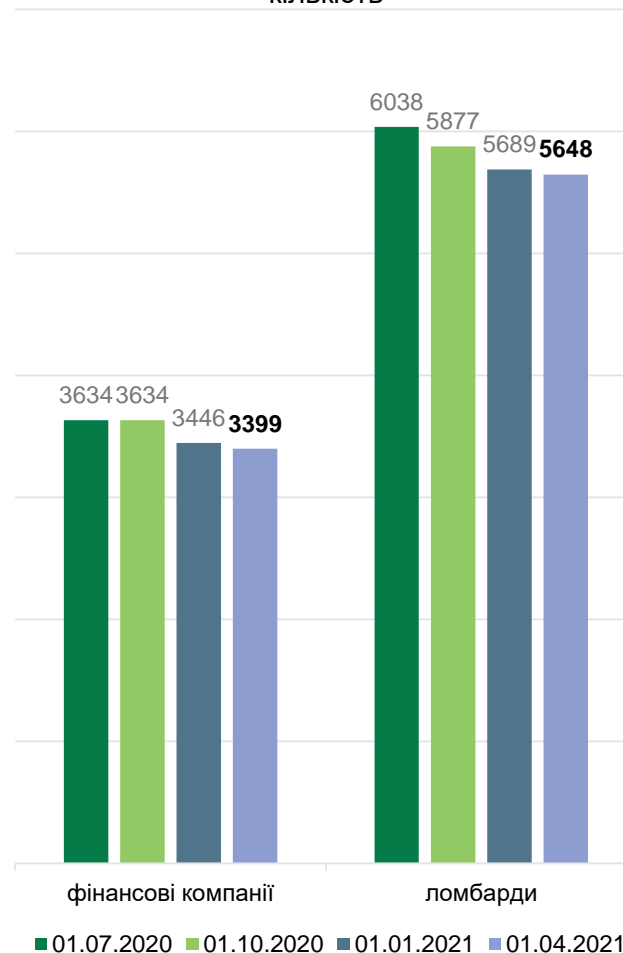
Ринок фінансових компаній, лізингодавців та ломбардів у цифрах

Кількість піднаглядних	01.04.2021
Фінансові компанії	964
Ломбарди	292
Лізингодавці	144

Ліцензії, кількість

Відокремлені підрозділи, кількість

Стан подання звітності об'єктами нагляду за I квартал 2021р.

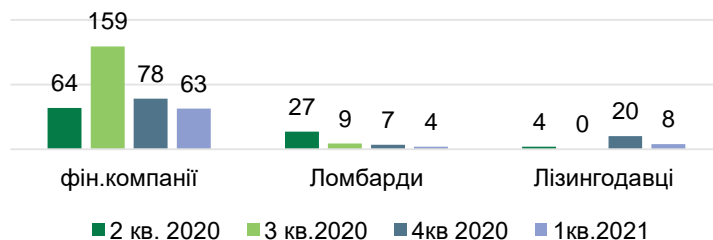
	Звітність за I квартал 2021р.		
	Всього	Не подали звітність	Подали звітність з порушенням
Фінансові компанії	964	67	63
Ломбарди	292	21	4
Лізингодавці	144	16	8
	1400	104	75

Подача звітності станом на 01.04.2021р. має значну кращу якість у порівнянні з попередніми звітними періодами.

Рівень подачі звітності за I квартал 2021р. становить 92,6%. При цьому 5,3% об'єктів нагляду подали звітність не в повному обсязі та/або звітні дані містять некоректну інформацію (для порівняння: IV кв.2020 - 7%, III кв. 2020 р. - 15%).

Основні помилки стосуються розходжень звітних даних: параметри «на кінець попереднього звітного періоду» мають не відповідність з даними «на початок звітного періоду», або невідповідністю аналогічних даних у різних звітних файлах, має місце – невірна розрядність.

Звітність з порушеннями, кількість

Неподана звітність, кількість

Дотримання вимог до власного капіталу

Власний капітал

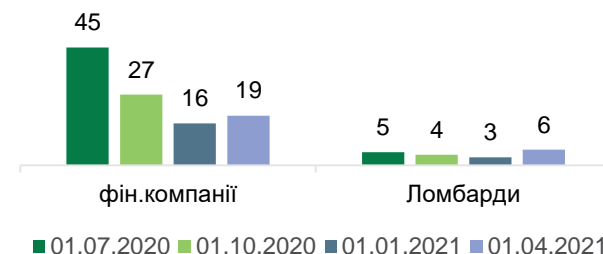
Станом на 01.04.2021 сукупний розмір власного капіталу фінансових компаній становив **25,8** млрд грн. та ломбардів – **1,7** млрд грн.

За результатами наглядової роботи встановлено у **25** фінансових установ не дотримання вимог щодо нормативу власного капіталу (потребують докапіталізації на загальну суму **118** млн грн.), з них:

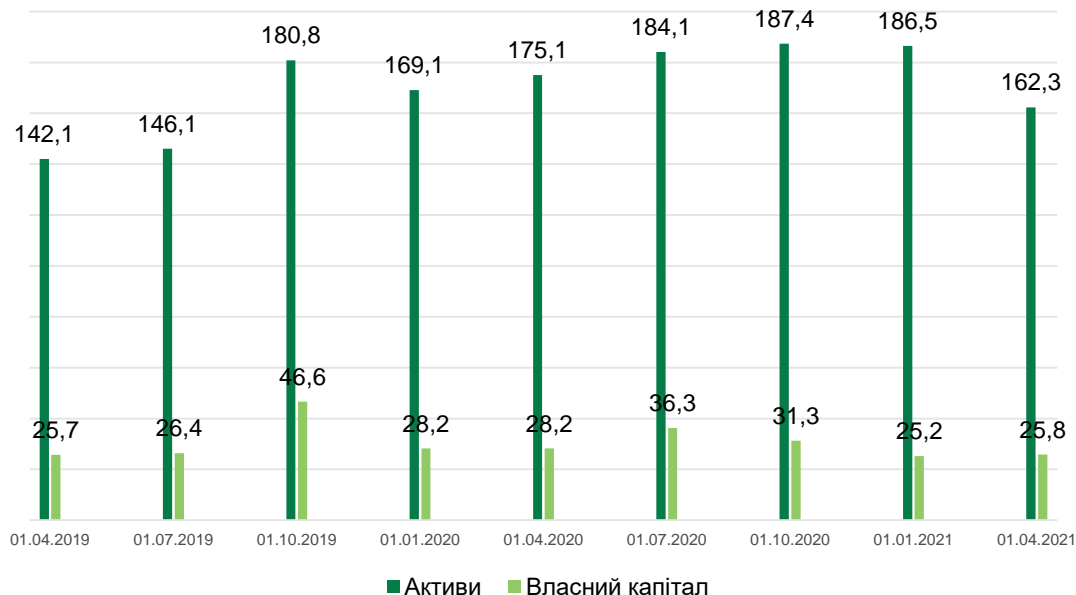
19 фінансових компаній

6 ломбарди

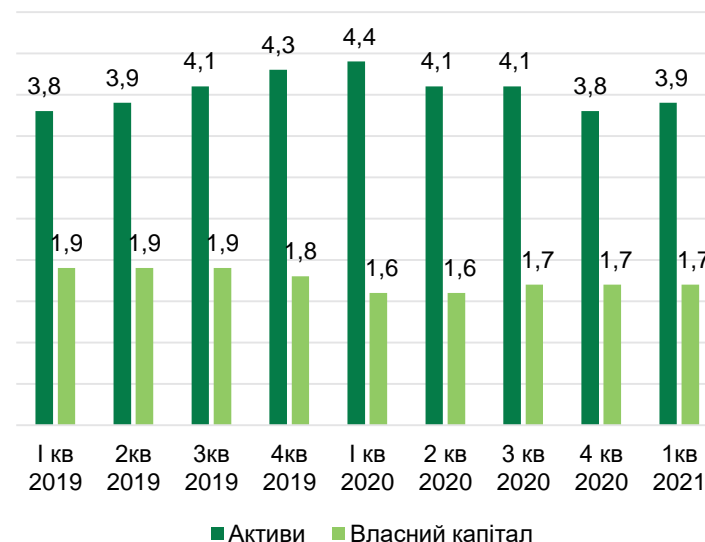
Недотримання вимог щодо мінімального розміру власного капіталу, кількість

ОБСЯГ АКТИВІВ ТА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ФІНАНСОВИХ КОМПАНІЙ, млрд.грн

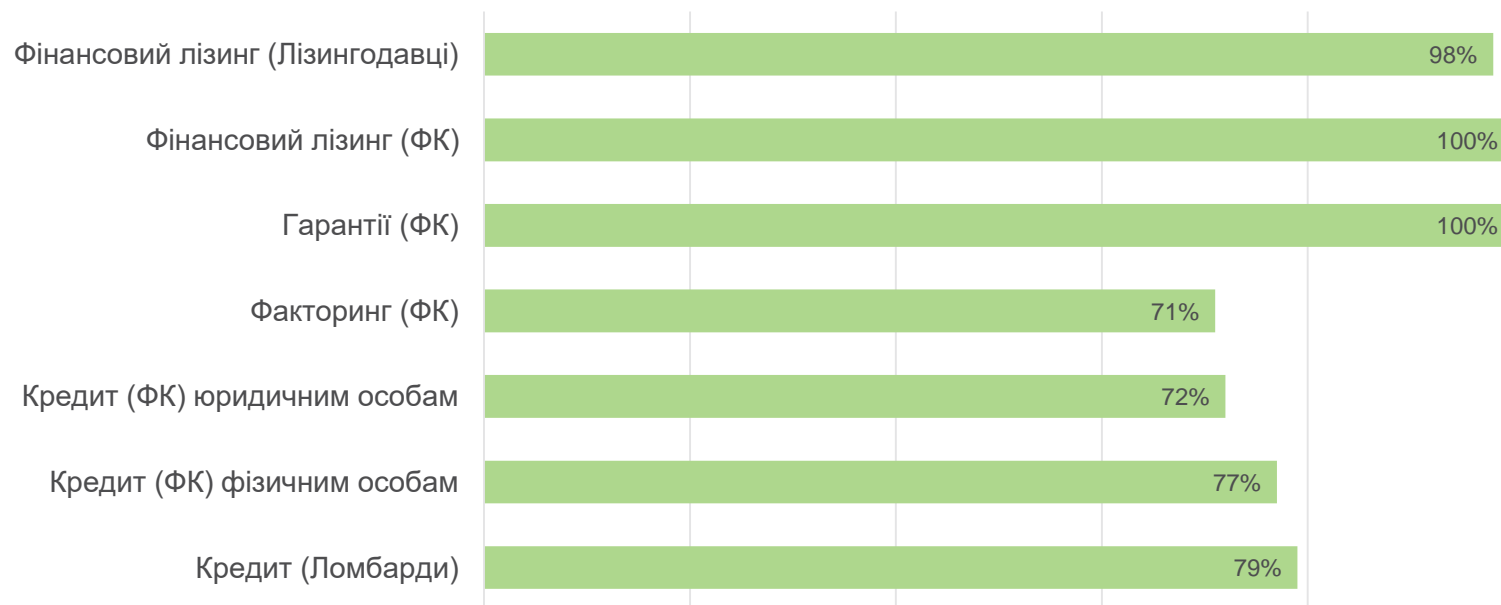

ОБСЯГ АКТИВІВ ТА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ЛОМБАРДІВ, млрд.грн

Концентрація ринку станом на 01.04.2021

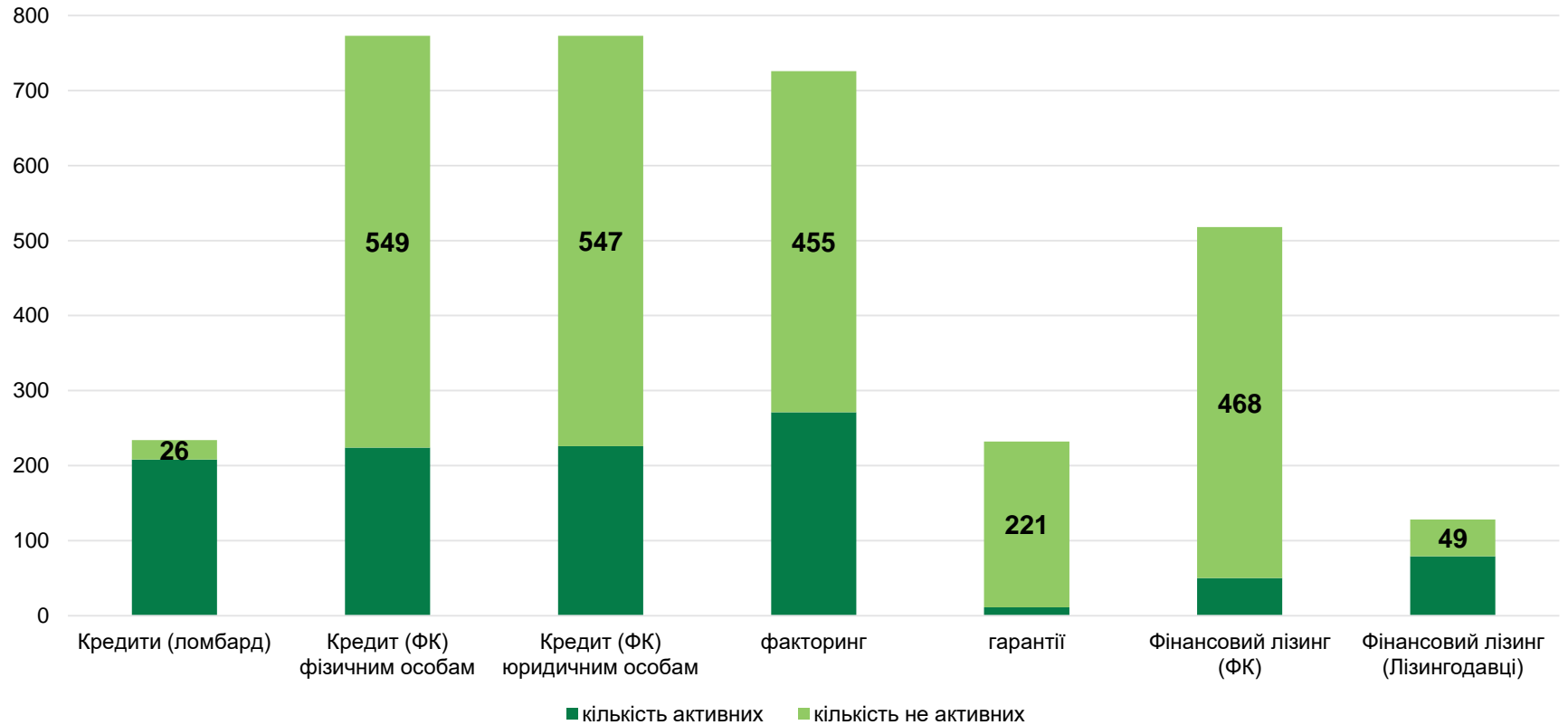
Питома вага ТОП20 на ринках небанківських фінансових послуг, %

ТОП20 займає понад **70%** на ринках небанківських фінансових послуг

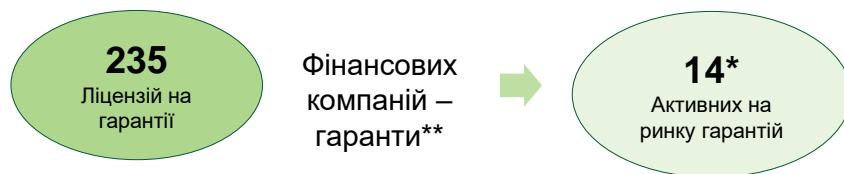
Ділова активність станом на 01.04.2021

Активність / не активність ліцензіатів

2/3 об'єктів нагляду фактично не здійснюють діяльність на ринках небанківських фінансових послуг

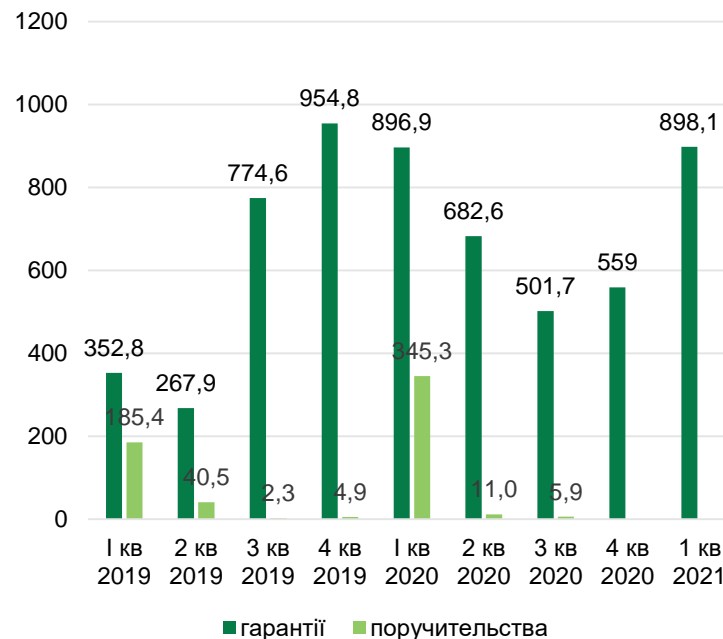
Гарантія

Станом на 01.04.2021 значна кількість фінансових компаній не дотримались обов'язкових фінансових нормативів та вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами:

	Значення нормативу	IV кв.2020	I кв.2021
Кількість фінансових компаній, які мають ліцензію на надання гарантії		310	235
Порушили норматив К1 (адекват капіталу)	> 7%	77	39
з них, які надавали послуги (гарантії)		8	2
Порушили норматив К2 (великі ризики на особу)	< 20%	30	14
з них, які надавали послуги (гарантії)		2	1
Порушили норматив К3 (запас ліквідності)	> 0	153	78
з них, які надавали послуги (гарантії)		9	4

Обсяг операцій - гарантії та поручительства, млн.грн

Починаючи з 01.07.2020 послуги з надання поручительства не відносяться до фінансових послуг

(Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг»)

*активні – фінансові компанії, що уклали хоч один договір за 1 квартал 2021р.

**станом на 24.05.2021 – кількість ліцензій зменшилася до 206

Кредити* (фінансові компанії)

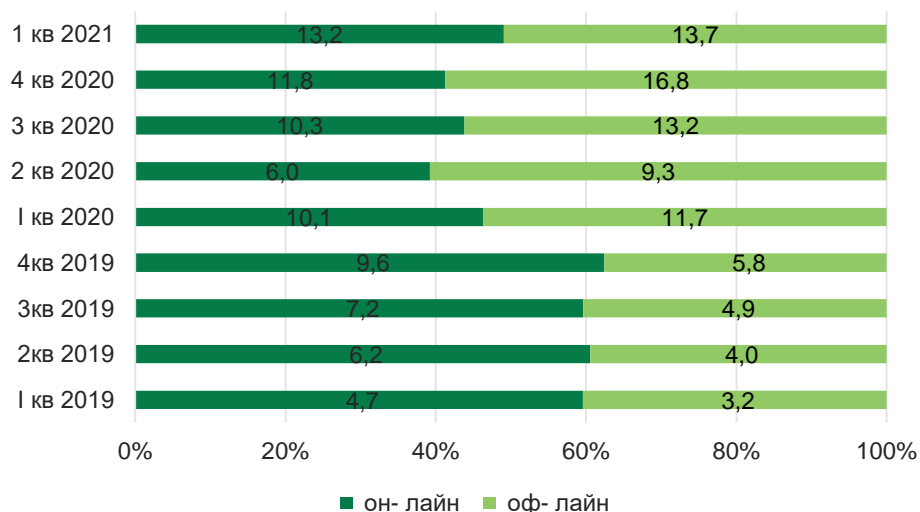
Надання позики, у тому числі і на умовах фінансового кредиту

Укладено – **3,7** млн. договорів
Обсяг послуг – **26,8** млрд грн.

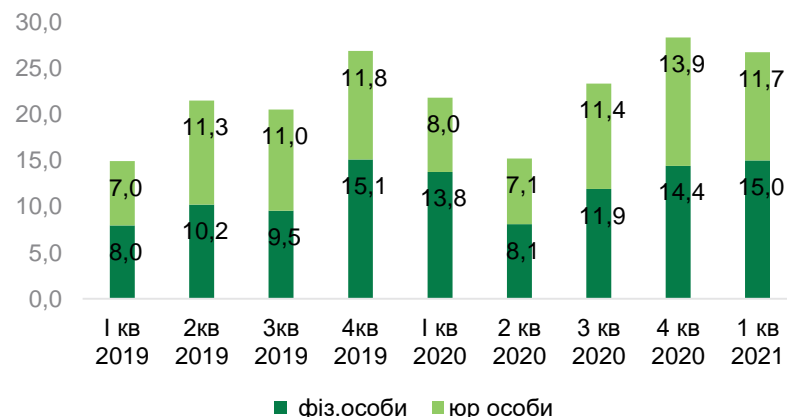
Найбільш популярні строки кредитів: «до 30 днів», «від 90 днів до 1 року»

Кількість ФК, що надавали позики «он-лайн» -77 компаній

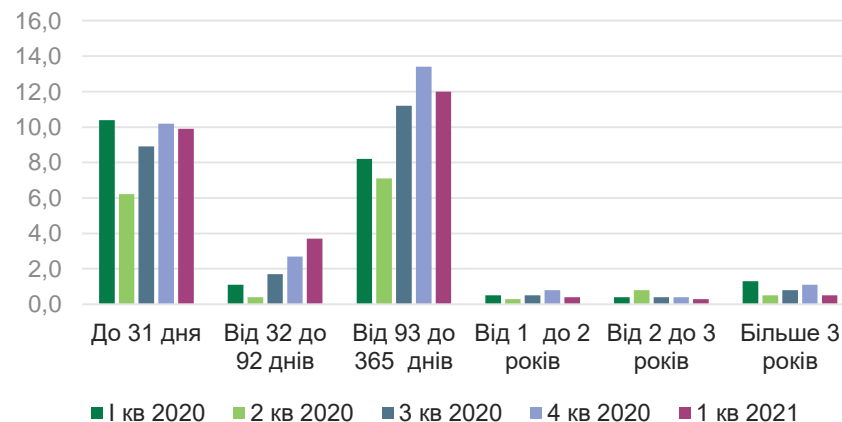
Структура операцій виданих кредитів фіз.особам (он-лайн, оф-лайн), млрд.грн

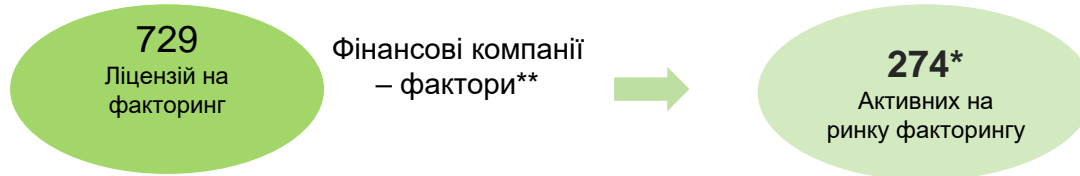
Кредити, млрд. грн

Структура наданих кредитів фізичним особам за строками, млрд.грн

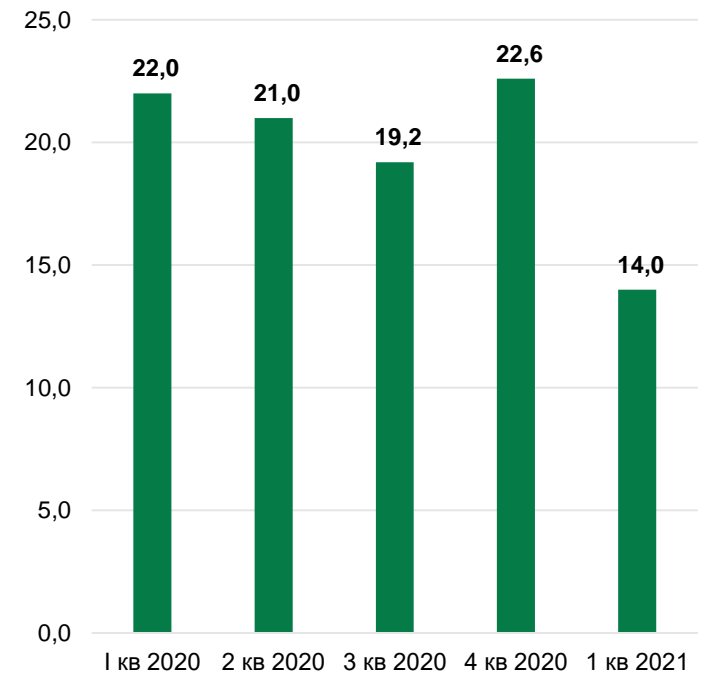
Факторинг

Об'єктом факторингу є відступлені права грошових вимог до боржника:

- за кредитною заборгованістю (кредити, позики, тощо)
- за продані товари (класичний факторинг)

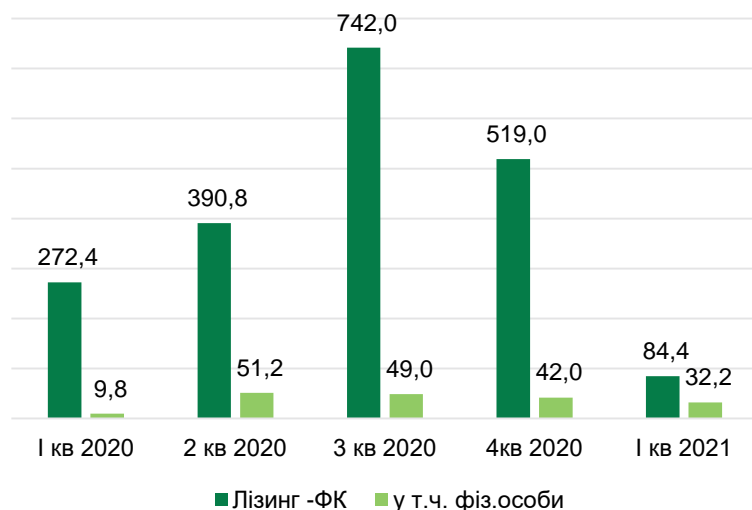
Обсяг операцій факторингу всього, млрд.грн

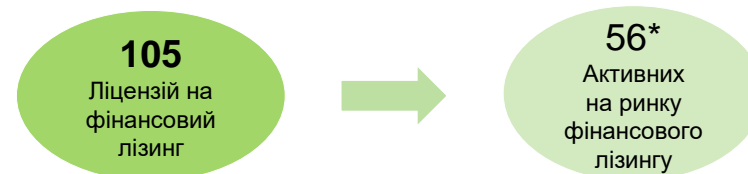
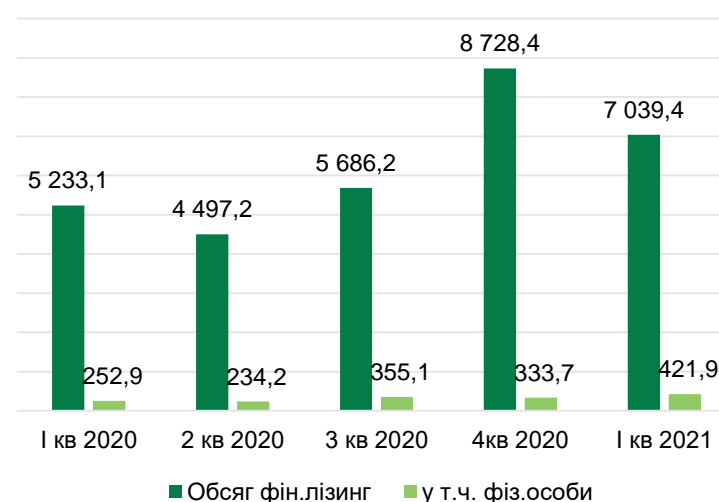
*активні – фінансові компанії, що уклали хоч один договір за 1 квартал 2021р.

Фінансовий лізинг (фінансові компанії та лізингодавці)

Фінансові компанії.
Фінансовий лізинг, млн.грн.

Лізингодавці.
Фінансовий лізинг, млн.грн.

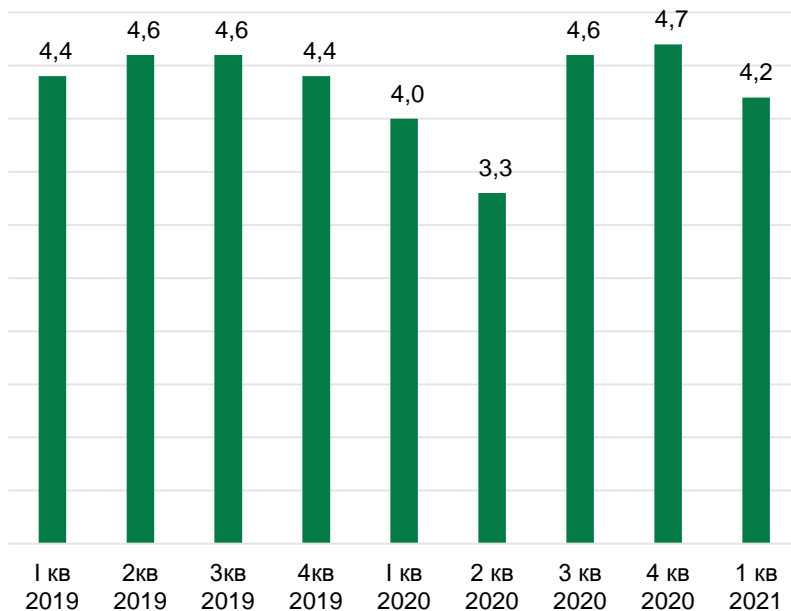
Кредити (ломбарди)

надання позики, у тому числі і на умовах фінансового кредиту

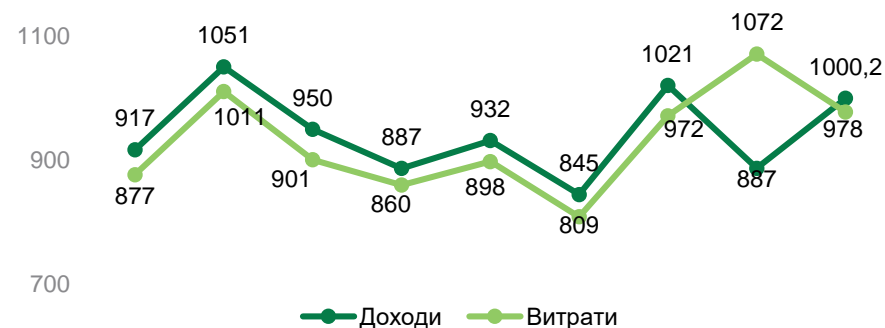
- Обсяг наданих позик ломбардами у 1 кварталі 2021 року становили **4,2** млрд грн, що на 5% більше ніж у відповідному періоді 2020 року.
- На виробі із дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння припадає **78%** застави, а решта на побутову техніку.

Доходи та витрати ломбардів, млн.грн.

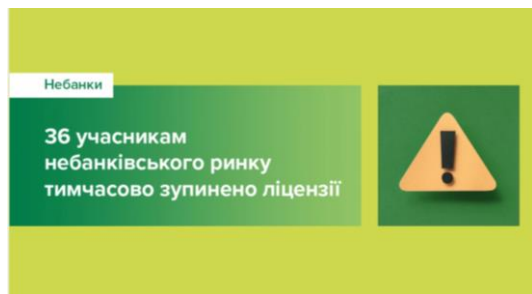

Доходи та витрати ломбардів, млн.грн.

*активні – фінансові установи, що уклали хоч один договір за 1 квартал 2021р.

Заходи впливу

Національний банк України застосував до **36** учасників ринку небанківських фінансових послуг (лізингодавців, ломбардів та фінансових компаній) заходи впливу у вигляді тимчасового призупинення ліцензій.

За результатами безвиїзного нагляду було складено акти про правопорушення за неподання звітності за I кв. 2021р. стосовно учасників ринку небанківських фінансових послуг.

Комітет з питань нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг 4 червня 2021р. уперше розглянув зазначені акти та застосував заходи впливу до 36 компаній:

- 4 – лізингодавці
- 13 – ломбардів
- 19 фінансових компаній.

Рішення про застосування заходів впливу набирають чинності з **7 червня 2021 року**.

Зазначені учасники ринку **втратили право:**

укладати договори (продовжувати строк діючих договорів) про надання фінансових послуг із клієнтами щодо виду фінансових послуг, на провадження яких були видані ліцензії та дію яких тимчасово зупинено;
укладати договори (уносити зміни до діючих договорів) про надання фінансових послуг, що мають як наслідок збільшення зобов'язань. Однак, за ними залишається обов'язок виконувати свої зобов'язання за вже укладеними договорами про надання фінансових послуг.

Компанії, до яких застосовано заходи впливу:

- можуть усунути порушення та подати звітність до Національного банку до 30 червня 2021 року;
- зобов'язані подати регулятору звіт про усунення порушень та документи, що це підтверджують.

Перспективи нагляду

Законодавчі зміни, які впливатимуть у найближчий період на розвиток фінансових послуг, що надаються фінансовими компаніями, ломбардами та лізингодавцями:

Закони України

«Про внесення змін до деяких законів України щодо споживчого кредитування і формування та обігу кредитних історій» від 15 вересня 2020 року № 891-IX

«Про фінансовий лізинг» від 4 лютого 2021 року № 1201-IX

"Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту боржників при врегулюванні простроченої заборгованості"

Положення НБУ

Правила складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку України

Про обов'язкові фінансові нормативи та вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами фінансових установ, що отримали ліцензію на здійснення господарської діяльності з надання гарантій

Про встановлення вимог до кредитних посередників небанківських фінансових установ та до їх діяльності у сфері споживчого кредитування

Національний
банк України

РОБИМО АКЦЕНТИ
або
НА ЩО ЗВЕРНУТИ УВАГУ

Звітність. Недоліки. Типові помилки

- ✓ Неподача
- ✓ Несвоєчасна подача
- ✓ Неповний пакет звітності
- ✓ Недостовірна звітність
 - Дані на початок та кінець звітних періодів
 - Невідповідність ідентичних параметрів в звітах
 - Невідповідність параметрів по операції(ям)
 - Розрядність

Строк подачі звітності:

Лізингодавці:

- до 20 числа за звітним періодом

Фінансові компанії, Ломбарди:

- до 25 числа за звітним періодом

Строк подачі *коригуючої звітності*: + 10 днів

Фінансові компанії:

FR0, FR1

LR1, LR2, LR3, LR4, LR5, LR6, LR7, LR9, LR10, LR11, LR12

Ломбарди:

LRB, LRD

Єдина адреса для подання запитів щодо відкриття порталу з питань подання звітності

nbu@bank.gov.ua

Звітні файли подаються обов'язково* поки ломбард, лізингодавець, фінансова компанія внесений до реєстру, незалежно від того, чи мають компанії діючі ліцензії та чи здійснюють діяльність з надання фін. послуг

*вимоги установлені законодавством України повинні виконуватися протягом усього строку перебування в Реєстрі. (п. 1.3 розділу 1 Порядку № 2740 та абзац четвертий п. 3 розділу V № 3840, абзац перший п. 14 розділу I Положення № 41).

Звітність. Файли, що подаються у форматі Word, Excel

- ✓ Звітність що подається Національному банку в ел. вигляді
- ✓ Зміни до фінансової звітності за I півріччя 2020 року, 9 місяців 2020 року, 2020 рік та I квартал 2021 року

Файл у форматі Word, Excel підписується кваліфікованим електронним підписом (КЕП) керівника НФУ та направляється на електронну адресу zvit@bank.gov.ua

Дозвіл на відкриття порталу для подачі такого виду звітності не потрібно.

Корисна інформація для складання звітності

Вебсайт НБУ ❖ [Національний банк України](#) [Статистика](#) [Організація статистичної звітності](#)

✓ [Регулюючі документи](#)

✓ [Проект документів](#)

✓ [Реєстр показників звітності небанківських фінансових установ](#)

✓ [Календар подання фінансової звітності](#)

✓ **[Поширені питання](#)**

✓ [Новини](#)

Реєстр звітних показників , який включає в себе опис показників та їх контролю, довідники для формування показників із переліком метрик /вимірів, описом параметрів та інших показників, а також xsd –схеми звітних файлів

Дата подання / Час подання / Файл / Звітна дата

Питання-відповіді щодо формування та подання звітності небанківськими фінансовими установами до НБУ

Порядок подання звітності з урахуванням Постанови НБУ «Про затвердження Правил складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку України»

Індивідуальні звернення з питань звітності: portal@bank.gov.ua

Гарантія

K1

Адекватність капіталу.

K2

Гарант визначає пов'язаних осіб згідно із [Законом України](#) «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»,
Норматив розраховується також у розрізі кожного позичальника

K3

Запас ліквідності

Дотримання нормативів є обов'язковим для кожної компанії, що має ліцензію «Гарантія».

Вимоги щодо обмеження ризиків гаранта з фінансовими активами:
фін.компанія: при недотриманні нормативів обмежується право надавати фін. послуги з гарантій

Звертаємо увагу:

- **Дотримання** вимог щодо нормативів - **на щоденній основі**;
- Наявність внутрішньої методики або Положення оцінювання ризиків щодо надання гарантій, поручительств та їх забезпечення, а також ефективні процедури своєчасного виявлення, розрахунку, оцінки, моніторингу, контролю та управління ризиками, пов'язаними з наданням гарантій ...

Якість управління діяльністю фін.компанії: будь- яка **фінансово-господарська** операція фінансової компанії може вплинути на порушення вимог щодо дотримання нормативу(ів)

Аудит

Вид НФУ	Фінансові компанії	Ломбарди
Вид звіту	Аудиторський звіт щодо річної фінансової звітності*	Аудиторський звіт щодо річної фінансової звітності*
	Звіт про надання впевненості щодо звітних даних	X

* а також консолідованої фінансової звітності (у разі якщо відповідно до законодавства необхідно скласти консолідовану фінансову звітність)

❖ Паперовий формат

Подається до НБУ в паперовому вигляді та оформлені в належним чином **разом із супровідним листом** із описом пакету документів.

❖ Електронний формат

Аудиторський звіт щодо річної фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності (у разі якщо відповідно до законодавства необхідно скласти консолідовану фінансову звітність), а також звіт про надання впевненості щодо звітних даних **у форматі Word, Excel** подається до Національного банку **разом із супровідним листом**, підписаним КЕП уповноваженої особи ТОВ «Установа».

Аудиторський звіт щодо річної фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності (у разі якщо відповідно до законодавства необхідно скласти консолідовану фінансову звітність), а також звіт про надання впевненості щодо звітних даних **підписується КЕП аудитора**. Частина фінансової звітності та звітних даних, що входять до зазначених вище документів підписується **КЕП керівника та головного бухгалтера** або особою, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку та аудитора.

Підписані КЕП файли у форматі Word, Excel, необхідно упакувати у пакет.

Розмір пакету - архіву не повинен перевищувати 8 МБ. *Архіватор може бути будь яким , найпопулярніші - WinRAR, WinZIP, 7-Zip_

Розмір електронного повідомлення , з яким вищезазначені документи (пакет) надсилаються до Національного банку, не повинен перевищувати 8 МБ. У разі перевищення встановленого розміру, документи (пакети) надсилаються частинами або у вигляді багатотомного архіву. При цьому в темі електронного повідомлення обов'язково зазначається номер частини та загальна кількість частин (наприклад, частина 1 з 2, частина 2 з 2).

Національний
банк України

Дякуємо за увагу

